

Aanpak processierups: Update Leidraad

Joop Spijker
Kenniscentrum Eikenprocessierups

processierups.nu

Leidraad beheersing eikenprocessierups

Leidraad beheersing
eikenprocessierups
2005,
update 2008
update 2013

Leidraad beheersing
Eikenprocessierups
2005

Leidraad beheersing
eikenprocessierups

Leidraad eikenprocessierups Update 2019

Doelgroep Leidraad beheersing eikenprocessierups

- ▶ Professionele beheerders en eigenaren van eiken
- ▶ Uitvoerders (preventie, monitoring, preventieve en curatieve bestrijding)
- ▶ Andere betrokkenen (bijv. betrokken organisaties bij de verwerking van rupsrestanten; bewonersorganisaties, etc., etc.)
- ▶ Groen onderwijs (en cursorsch onderwijs)

Doel Leidraad beheersing eikenprocessierups

Een handreiking voor een adequate beheersing van de eikenprocessierups

Hierbij is de filosofie:

- Overlast en gezondheidsklachten voorkómen
  - : treffen van preventieve maatregelen
  - : concentreren aandacht op gebieden waar mensen en dieren overlast ervaren
- Monitoring om zo mogelijk plaagdruk en overlast vóór te zijn
- Rekening houden met kwetsbare andere vlindersoorten
- Geen gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen

Inhoudsopgave leidraad

1. Inleiding
2. Eikenprocessierups
3. Gezondheidsrisico's
4. Voorkómen plaagdruk
5. Risico-analyse
6. Monitoring
7. Bestrijding
8. Beleid en organisatie
9. Communicatie
10. Waar is meer informatie?

4. Voorkomen plaagdruk

- ▶ Opbouw bomenbestand
    - ▶ Aanwezigheid monotone eikenlanen en -beplantingen
    - ▶ 10%-20%-30% diversiteitsrichtlijn Santamour (soort, geslacht, familie)
  - ▶ Bevorder natuurlijke vijanden, zoals bep. vogels, insecten, spinnen, vleermuizen
    - ▶ Eitjes
    - ▶ Rupsen 1er tot en met 6^e larvestadium
    - ▶ Poppen
    - ▶ Vlinders
- Bijk. door ecologisch beheer bermen, nestkastjes, etc.

5. risico-analyse

I	Hoog risico: Gebieden waar veel mensen komen of waar mensen langdurig verblijven: <ul style="list-style-type: none"> • Rond winkelcentra, zorgcentra en ziekenhuizen, scholen en kinderdagverblijven; • Nabij woningen, kantoren en werkplaatsen; • Op drukke fiets- en wandelroutes; • In de omgeving van haltes voor openbaar vervoer; • Op campings, kampeerboerderijen en (intense) dagrecreatieterreinen, drukke parkeerterreinen; • Tijdens evenementen (bijvoorbeeld festival, avondvriendaagse).
II	Matig risico: Gebieden waar mensen minder frequent verblijven en (landbouw) huiskieren risico lopen: <ul style="list-style-type: none"> • Doorgaande fiets- en wandelroutes; • Gebieden met extensieve bebouwing; • Gebieden waar (landbouw) huiskieren risico lopen • Bij boerderijen met (intense) beweiding; • Bij maneges, kinderboerderijen; • Hinderlijke gebieden.
III	Gering risico: Gebieden waar mensen snel aan voorbij gaan of weinig mensen komen <ul style="list-style-type: none"> • Wegen buiten de bebouwde kom zonder fiets- en voetpaden; • Bos- en natuurgebieden; • Extensieve landbouwgebieden.

6. Monitoring

- ▶ Monitoring aanwezigheid eikenprocessierups voorafgaande jaar
- ▶ Koppelen aan risico-analyse
- ▶ Op basis hiervan maken van plan van aanpak komend jaar
- ▶ Moment van bladontplooiing
  - ▶ Bepalend voor periode voor effectieve preventieve bestrijding met biologisch middel

Indicatie plaagdruk	Aantal nesten per 10 bomen	Aantal gevongen vinders in combinatie met aantal nesten
Geen (0)	Geen nesten aanwezig	Geen vinders in herenormaal
Laag (1)	Maximaal 1 nest met het formaat herenormaal	< 5 vinders/herenormaal
Matig (2)	2 tot 3 nesten met het formaat herenormaal	5-10 vinders/herenormaal
Hoog (3)	> 3 nesten met het herenormaal formaat of herenormaal dan overalformaat	> 10 vinders/herenormaal

Indicatie plaagdruk op basis van monitoring nesten / Jeromovallen

7. Bestrijding

- ▶ Preventieve bestrijding
  - ▶ Spuiten met bacteriepreparaten (Bt) of nematoden
- ▶ Curatieve bestrijding
  - ▶ Zuigen nesten/rupsen/rupstanten met kleine zuigunits
  - ▶ Handmatig verwijderen in zakken na behandelen met tijd
  - ▶ Zuigen en verassen (grote zuigunits)
  - ▶ Verwerken van rupstanten (cf protocol 2019)
  - ▶ Voorkomen gezondheidsklachten bij bestrijding

8. Beleid en organisatie

- ▶ Wettelijk kader
- ▶ Reserveer budget
- ▶ Beheersplan, verantwoordelijke en uitvoerenden
  - ▶ Op basis van relevante informatie afgelopen jaar
    - ▶ Was informatie compleet?
    - ▶ Wat ging goed, wat kon beter?
  - ▶ Formuleer beleidskeuzes komend jaar (monitoring, prev./ cur. Bestrijding, etc.)
  - ▶ Samenwerking met aangrenzende beheerders/ particulieren
  - ▶ Rapportage

Leidraad eikenprocessierups Update 2020/21

Leidraad eikenprocessierups 2019 tot stand gekomen dankzij bijdrage ministerie van LNV

Korte doorlooptijd (juli-augustus 2019). Dankzij input van alle deskundigen van Kennis Centrum Eikenprocessierups (J.H. Spijker, S. Hellingman, G. Hellingman, H.D. Hofhuis, H. Jans, H. Kuppen en A.J.H. van Vliet) ligt er een geactualiseerde en op zeer veel punten verder verbeterde leidraad.

Komend jaar willen wij de leidraad verder verbeteren. Onder meer door aanvullend onderzoek en uitgebreide praktijkconsultaties.

Hiervoor ligt een onderzoeksaanvraag bij de topsector T&U. Hiervoor is ook participatie van een tiental beheerders zeer gewenst.

De bevindingen van praktijkconsultaties, aanvullend onderzoek worden verwerkt in nieuwe leidraad.

De nieuwe leidraad zal in samenwerking met het Kennisplatform Eikenprocessierups worden uitgebracht.

Onderzoek topsector T&U

- ▶ Geïnteresseerde gemeentes en beheerders.
- ▶ Meld je aan!

▶ Joop.spijker@wur.nl

Dank voor uw aandacht!